

St.-Jozefmavo

“Als een kind geen kind mag zijn”

**Protocol vermoeden kindermishandeling
in het voortgezet onderwijs**

2018-2019

Als ze als kind

*Als ze als kind niet altijd zo stil had hoeven zijn had ze vandaag misschien het hoogste lied gezongen,
als ze als kind niet altijd zo alleen had hoeven zijn had ze vandaag misschien al lang iemand
gevonden.*

*Als ze als kind niet altijd zo bang had hoeven zijn had ze vandaag misschien van iemand durven
houden,
als ze als kind niet altijd zo'n puinhoop had gezien had ze vandaag misschien kastelen kunnen
bouwen.*

*Als ze als kind de warmte van de zomer had gekend was ze die warmte in haar winter nooit verloren,
als ze als kind de warmte van een nest had gekend had het haar hele leven lang niet zo gevoren.*

*Als ze als kind niet al zo oud had hoeven zijn had ze vandaag nog een kinderlied gezongen,
als ze als kind gewoon een kind had kunnen zijn was ze vandaag als een kind opnieuw begonnen.*

Liselore Gerritsen (Uit: Oktoberkind, 1984)

Inhoudsopgave

Gedicht	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Begripsomschrijving van huiselijk geweld en kindermishandeling	4
De Meldcode en de privacywetgeving	4
Vormen van kindermishandeling	5
Stappenplan bij een „vermoeden van kindermishandeling“	6
Stap 1: De docent heeft een vermoeden	7
Stap 2: De docent bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep	8
Stap 3: De uitvoering van het gemaakte plan van aanpak	9
Aanbevelingen stap 3: De uitvoering van het plan van aanpak	10
Stap 4: Weging	11
Aanbevelingen stap 4: Weging	11
Stap 5: Resultaat en evaluatie	12
Aanbevelingen stap 5: Evaluatie	12

Bijlagen

Bijlage 1: Observatiepunten	13
Bijlage 2: Een professionele houding naar de betrokken leerling/gezin	14
Bijlage 3: Gesprek met de ouder(s)	16
Bijlage 4: Informatie over Bureau Jeugdzorg	18
Bijlage 5: Informatie over Veilig Thuis	19
Bijlage 6: meldformulier Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	20

Inleiding

In 2013 zijn de minimumeisen voor de (verplichte) meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling vastgesteld. Op 12 september 2018 is de school geïnformeerd over de aanpassing van deze meldcode ingaande 1 januari 2019, waarin aan organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren, in het kader van kwaliteitszorg, de plicht wordt opgelegd om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling, daaronder ook begrepen seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouderenmishandeling.

De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige beroepskrachten in de (jeugd)gezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning en eveneens voor politie en justitie. De beoogde verplichting voor organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren om een meldcode te hanteren, heeft tot doel beroepskrachten te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De aanpassing (2018) is om te zorgen dat slachtoffers van huiselijk geweld of kindermishandeling zo snel en duurzaam mogelijk in veiligheid komen, door Veilig Thuis op tijd op de hoogte te brengen van de situatie.

In de praktijk blijkt dat het omgaan met signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling onzekerheid teweegbrengt. Het protocol biedt een structuur aan en geeft handvatten hoe gehandeld kan worden bij een vermoeden van kindermishandeling. Het doel van dit protocol is: een vermoeden van kindermishandeling bespreekbaar maken en de signalen doorgeven voor eventuele verdere hulp en duidelijk te maken wanneer de meldingsplicht wordt ingezet.

Begripsomschrijving van huiselijk geweld en kindermishandeling

In het model is voor het begrip kindermishandeling aansluiting gezocht bij de begripsomschrijving in de Wet op de Jeugdzorg. Onder kindermishandeling wordt ook het als kind getuige zijn van huiselijk geweld tussen andere huisgenoten verstaan. Omdat het begrip huiselijk geweld niet wettelijk wordt omschreven is daarvoor aansluiting gezocht bij de omschrijving die de overheid al een aantal jaren hanteert. Voor alle duidelijkheid worden seksueel geweld, genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouderenmishandeling specifiek genoemd bij de omschrijving, om duidelijk te maken dat ook deze vormen van geweld onder huiselijk geweld of kindermishandeling vallen. Overigens vragen deze specifieke vormen van geweld specifieke kennis en vaardigheden van beroepskrachten. Ontbreekt deze specifieke deskundigheid, dan is het verstandig om bij signalen die mogelijk kunnen duiden op zo'n specifieke vorm van geweld, meteen een beroep te doen op externe expertise.

De Meldcode en de privacywetgeving

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. De wet Meldcode gaat dus voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Opmerkingen

- Jaarlijks wordt het geëvalueerd/aangepast door de zorgcoördinatoren en het managementteam.
- Het beheer van de meldcode ligt bij het managementteam.

Vormen van kindermishandeling

-lichamelijke mishandeling

het kind wordt geslagen, geschopt, geknepen, gebrand en dergelijke;

-psychische mishandeling

het kind wordt afgewezen, geterroriseerd, aangezet tot afwijkend en/of anti-sociaal gedrag, gepest, getreiterd, gekleineerd; aan het kind worden extreem hoge eisen gesteld, een juiste vorm van onderwijs wordt onthouden;

-getuige zijn van huiselijk geweld

kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin voelen de spanning, horen de kreten, zien de verwondingen, willen tussenbeide springen en kunnen daardoor ernstige psychische schade oplopen;

-seksuele mishandeling

het kind wordt gedwongen seksuele handelingen te ondergaan, seksuele handelingen uit te voeren, getuige te zijn van seksuele handelingen van anderen of wordt gedwongen te kijken naar pornografisch materiaal;

-lichamelijke verwaarlozing

het kind wordt (medische) verzorging en/of veiligheid onthouden, het kind krijgt onvoldoende voedsel en kleding;

-psychische verwaarlozing

het kind wordt geestelijk verwaarloosd, geïsoleerd, genegeerd; koestering wordt onthouden en er is nooit aandacht of tijd voor het kind.

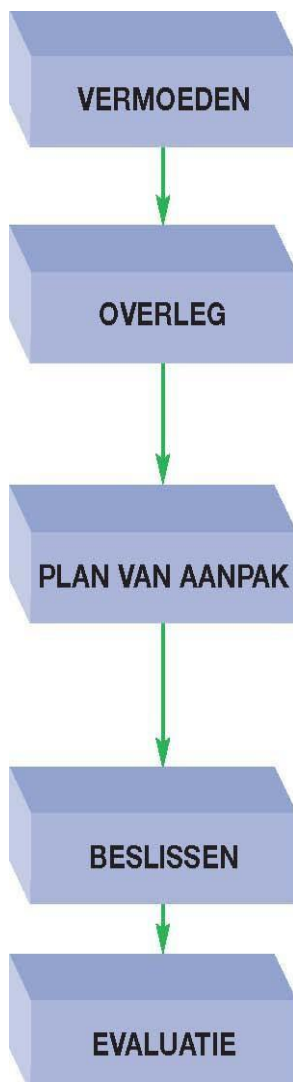
Vaak komen verschillende vormen van kindermishandeling tegelijkertijd voor.

Leerling als slachtoffer, getuige of pleger

De leerling, dit wil zeggen de persoon met wie de beroepskracht professionele contacten onderhoudt, zal niet altijd het slachtoffer zijn van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. De leerling kan ook als vermoedelijk pleger, of in geval van een jeugdige leerling, als getuige, bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling betrokken zijn.

De meldcode is gebaseerd op het afwegingskader verbeterde Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor het onderwijs en leerplicht/RMC (2018).

Stappenplan bij een 'vermoeden van kindermishandeling' voor docenten in het voortgezet onderwijs

Stap 1: de docent heeft een vermoeden

- observeren
- onderzoek naar onderbouwing
- delen van de zorg
- voer een kindcheck uit

Stap 2: de docent bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep met deskundigen

- bespreken informatie
- (eventueel) extra gegevens
- plan van aanpak

Stap 3: het uitvoeren van het gemaakte plan van aanpak

- consulteren vertrouwenspersonen
- consulteren leden OT
- praten met de ouders
- onderzoek jeugdarts
- Consulteren Veilig Thuis
- Melden SISA
- huisbezoek jeugdverpleegkundige, schoolmaatschappelijk werk
- bespreken van de resultaten

Stap 4: wegen en beslissen

- stap 1 tot en met 3 genomen
- veiligheid inschatten
- hulp op gang brengen of
- melden bij Veilig Thuis of uitsluitend in crisissituaties melden bij: de politie

Stap 5: resultaat

- de overleggroep evalueert en stelt zo nodig bij:
- Bij weigeren hulp Veilig Thuis inschakelen
- Bij aanvaarden hulp afspraken maken over traject waarbij adequate hulp ook in voldoende mate geboden kan worden

N.B. Elk persoon houdt op elk moment de mogelijkheid en de verantwoordelijkheid om contact op te nemen met het Veilig Thuis, voor consultatie of melding.

Stap 1: de docent heeft een vermoeden

De bron van het vermoeden van kindermishandeling kan zijn:

- a** u heeft een vermoeden;
- b** iemand (bijvoorbeeld een ander kind) vertelt u een zorgwekkend verhaal over een kind uit uw klas;
- c** een kind neemt u in vertrouwen over de eigen situatie.

Ad a/b Als u een vermoeden heeft, of een ander vertelt u een zorgwekkend verhaal over een kind uit uw klas, dan

- **observeert** u het kind gedurende een aantal dagen heel goed, let hierbij op opvallend gedrag of onverklaarbare lichamelijke afwijkingen (zie bijlage 2: signalenlijst);
- **noteert** u wat u aan signalen bij de leerling opmerkt. Dit worden uw persoonlijke aantekeningen (zie observatiepunten in bijlage 1);
- **overlegt** u met mensen die u **informatie** kunnen geven, zoals de teamleider en de zorgcoördinator. U kunt ook een andere docent vragen mee te observeren;
- **doet** een **kindcheck** betreffende andere kinderen in het gezin (bijlage 1)
- blijft u aan de **vertrouwensrelatie** met het kind bouwen;
- bepaalt u een **tijdslimiet** voor deze stap (maximaal één maand).

Ad c Als een kind u in vertrouwen neemt, dan

- **luistert** u rustig naar hetgeen het kind u te vertellen heeft en reageert u niet emotioneel of paniekerig. U neemt het kind serieus;
- **noteert** u wat het kind verteld heeft. Dit worden uw persoonlijke aantekeningen;
- zie verder ad a/b.

Aan het einde van deze stap besluit u:

1. Het vermoeden is onterecht

Er is een andere reden voor het gesignaleerde gedrag.

2. Er is geen bevestiging van het vermoeden

U blijft nauwkeurig registreren wat u bij het kind opvalt of wat u verteld wordt.

Na twee maanden bekijkt u uw aantekeningen opnieuw.

3. U twijfelt en/of u vindt een bevestiging van uw vermoeden

Dit wordt ingebracht in de overleggroep (stap 2).

Stap 2: de docent bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep

- U, de docent, meldt uw vermoeden bij de zorgcoördinator. Deze roept de overleggroep bijeen: de teamleider, de mentor, de melder en de zorgcoördinator.
- Eén persoon is verantwoordelijk voor de **coördinatie** en de **voortgang**; dit is de zorgcoördinator.
- U kunt gebruik maken van een observatieformulier (zie bijlage 1).
- Indien nodig overlegt de coördinator of iemand anders uit de overleggroep met Veilig Thuis. Dit kan anoniem.
- De overleggroep bekijkt welke gegevens over dit kind beschikbaar zijn; dit wordt ook vastgelegd.
- De coördinator overlegt indien nodig met deelnemers OT, informeert de directeur-bestuurder en let ook op de **tijd** en stelt een **tijdslimiet** voor deze stap.

Als de overleggroep aan het eind van deze stap **geen bevestiging** van het vermoeden heeft, dan:

- blijft de docent alert;
- blijft de docent bouwen aan de vertrouwensrelatie met het kind;
- noteert de docent in zijn agenda dat hij na een bepaalde periode nog eens overlegt over het gedrag of lichamelijke gesteldheid van het kind.

Indien er een **redelijk vermoeden** bestaat van kindermishandeling, maakt de overleggroep een **plan van aanpak** (stap 3).

Stap 3: de uitvoering van het gemaakte plan van aanpak

In stap 2 is besloten tot een **plan van aanpak**. Mogelijke stappen zijn:

- a** plan bespreken met vertrouwenspersonen
- b** plan bespreken met deelnemers OT
- c** een gesprek met de ouders;
- d** melding binnen SISA
- e** de jeugdarts roept het kind op voor onderzoek;
- f** een advies- of consultvraag bij het Veilig Thuis;
- g** een huisbezoek door jeugdverpleegkundige of schoolmaatschappelijk werker;
- h** resultaten van a t/m f bespreken in de overleggroep.

Ad a Plan bespreken met vertrouwenspersonen

- Afhankelijk van de aard van de signalering kan advies ingewonnen bij de vertrouwenspersonen van de school.

Ad b Plan bespreken met deelnemers OT

- De zorgcoördinator kan na overleg de leerling op de agenda voor het OT plaatsen. Als de OT-vergadering pas over enige tijd plaats vindt kan de coördinator een telefonisch en of mailoverleg organiseren. Ouders behoren op de hoogte te worden gebracht bij plaatsing op de agenda.

Ad c Een gesprek met de ouders

- overleg binnen de overleggroep, welke persoon het beste met de ouders kan spreken;
- bereid het gesprek goed voor in de overleggroep (zie aanbevelingen);
- overleg na afloop van het gesprek in de overleggroep over verdere stappen.
- vraag ouders toestemming om de leerling binnen het OT te bespreken
- vraag ouders toestemming voor een melding in het SISA

Ad d Melding binnen SISA

- Binnen het systeem van SISA, het Stadsregionaal Instrument voor een Sluitende Aanpak kan de zorgcoördinator een melding aanmaken, dat de school zich zorgen maakt over een leerling. Hierdoor kan de zorgcoördinator ook zien of er een match is met overige instanties en wie de verantwoordelijke personen, dan wel de regievoerders zijn voor de betrokken leerling.

Ad e De jeugdarts roept het kind op voor onderzoek

- de jeugdarts kan een kind oproepen voor onderzoek, nadat de school de zorgen heeft besproken met de ouders;
- de jeugdarts onderzoekt de leerling en spreekt met de ouders;
- de resultaten worden in de overleggroep ingebracht voor zover ze betrekking hebben op het vermoeden van kindermishandeling, rekening houdend met de privacy van het kind.

Ad f Een consultatie bij het Veilig Thuis

- iemand van de overleggroep spreekt met Veilig Thuis. (De Jeugdgezondheidszorg heeft een structureel overleg met het Veilig Thuis);
- deze geeft advies over de verdere stappen die genomen kunnen worden;
- de resultaten van het gesprek met Veilig Thuis worden doorgesproken in de overleggroep. Naar aanleiding hiervan wordt het plan van aanpak eventueel bijgesteld.

Ad g Een huisbezoek

- de jeugdverpleegkundige van de GGD of een schoolmaatschappelijk werker kunnen het gezin thuis bezoeken;
- in de overleggroep wordt verslag gedaan van het huisbezoek.

Ad h Resultaten bespreken

- analyse van de waarnemingen;
- verzamelen van feitelijke informatie;
- beeld van de verzorgingssituatie van het kind;
- draaglast/draagkracht van de ouders.

Aanbevelingen stap 3: de uitvoering van het plan van aanpak

- *Als het kind met u gesproken heeft, praat dan niet met de ouders zonder het kind daarvan in kennis te stellen. Afhankelijk van de leeftijd kan je met het kind afspreken wat je wel en niet met ouders bespreekt.*
- *Bepaal voor u het gesprek gaat voeren met de ouders, wat het doel van uw gesprek is. O.a. nagaan of de ouders uw zorgen herkennen. Vaak is uw zorg delen met de ouders de beste ingang: blijf bij welk concreet gedrag u ziet bij het kind, herkennen ouders de signalen van hun kind ook in de thuissituatie? Bespreek niet uw vermoedens, stel open vragen en zeg dat u op zoek bent naar de oorzaak/ de aanleiding van het voor het kind ongewone gedrag. Spreek af welke vervolgacties worden ondernomen, bijv. de docent zal er binnen de school met intern begeleider over spreken (zie bijlage gesprek met de ouders).*
- *Praten met de ouders kan vele gevolgen hebben. Zo kan door een gesprek een deel van de vermoedens onterecht blijken. Ook voelen sommige ouders zich al geholpen als u hun zorg blijkt te delen en u de problemen bespreekbaar hebt gemaakt. Maar uw vermoeden kan ook worden gesterkt. Onderbouwing van uw vermoeden en het delen van uw zorgen in de overleggroep zijn dan de volgende stappen.*
- *Ouders kunnen het gesprek zien als bewijs van de loslippigheid van hun kind en van uw bemoeizucht. Voor aandachtspunten, zie bijlage 4: gesprek met de ouders.*
- *Wanneer u zich afvraagt hoe u het beste een gesprek met de ouders kan voeren is het altijd mogelijk advies te vragen bij het Veilig Thuis.*
- *Huisbezoeken bieden goede mogelijkheden om het samenspel tussen ouders en kinderen te observeren.*
- *Zorg ervoor dat ouders met slechts 1 of hooguit 2 personen uit uw school te maken krijgen gezien de vertrouwensrelatie die tot stand dient te komen.*
- *Vanzelfsprekend heeft het betreffende kind behoefte aan steun en hulp. Bekijk wie het kind het beste ondersteuning kan bieden.*

Stap 4: weging

De uitkomsten van de voorgaande stappen worden als volgt gewogen:

Vermoeden wegen

- Er is geen sprake van kindermishandeling; dossier wordt vastgelegd en gesloten.
- Er bestaat twijfel over (het vermoeden van) kindermishandeling;
de directeur-bestuurder wordt ingelicht en de volgende afweging wordt gemaakt:

1. Veiligheid

- Bij geen sprake van acute of structurele onveiligheid hulp aanbieden (afweging 4)
- Bij sprake of vermoeden van onveiligheid direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis.
Vervolgafwegingen nu doorlopen met Veilig Thuis.

2. Hulp

- Aanbieden hulp via OT / Ketenpartners / Leerplicht.
- Bij weigering melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 dagen besluit en terugkoppelt naar de melder.

3. Aanvaarden hulp

- Bij aanvaarden hulp termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.
- Bij weigering melden bij Veilig Thuis.

Aanbevelingen stap 4: weging

- *Als ouders zelf hulp willen, dan zullen de ouders in het algemeen naar BJZ worden verwezen.*
- *Voor elke zaak rondom een vermoeden van kindermishandeling kan advies/consult worden gevraagd bij het Veilig Thuis zonder de naam van het kind en/of ouder te noemen (zie bijlage 4: Informatie over BJZ en Veilig Thuis).*
- *Wanneer een vermoeden van kindermishandeling gemeld wordt bij Veilig Thuis, moet men rekening houden met de tijd die Veilig Thuis nodig heeft om informatie te verzamelen en mensen te mobiliseren. (max. 5 dagen)*
- *Soms moet men bij een zaak wachten op een gunstig moment om in te kunnen grijpen of om iets in beweging te kunnen zetten. Melden bij Veilig Thuis maakt de kans dat dit lukt groter.*
- *Bij de politie is melding mogelijk wanneer men aangifte wil doen omdat het een strafbaar feit betreft. Dit kan niet anoniem. De politie doet aan opsporing en start een strafrechtelijk onderzoek.*

Stap 5: resultaat en evaluatie

Leid de aangeboden hulp tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

- Zo ja, dan hulp afsluiten met de vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.
- Zo nee, melden bij Veilig Thuis.

Aanbevelingen stap 5: evaluatie

- *Leg op schrift vast hoe er gewerkt is. (stappen, acties, besluiten).*
- *Het is van belang op van tevoren vastgestelde tijdstippen met direct betrokkenen een tussentijdse evaluatiebijeenkomst te plannen.*

Leerling/ouders:

- Los van de gekozen weg, blijft de docent zeker vier maanden na evaluatie het gedrag van het kind nauwkeurig volgen;
- Blijf het kind steunen;
- Indien er aanleiding toe is, roept de zorgcoördinator de overleggroep opnieuw bij elkaar (stap 2);
- Bij blijvende twijfel wordt bij Veilig Thuis gemeld;
- Als gebleken is dat het vermoeden niet gegrond was, kunnen de werkaantekeningen worden vernietigd en kan het dossier met betrekking tot dit kind afgesloten worden.

Betrokken docent/overleggroep:

- De zorgen rondom een leerling kunnen bij de docent/overleggroep allerlei twijfels en gevoelens losgemaakt hebben. Het is van belang dat er ook nazorg voor hen beschikbaar is.

Observatiepunten
Vragen over 'opvallend gedrag van een leerling'

Nummer leerling(e):

jongen/meisje

Leeftijd/groep:

Medewerker:

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?
2. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?
3. Het opvallende gedrag bestaat uit (zie ook bijlage 2):
4. Hoe is de verhouding tot de medeleerlingen?
5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?
6. Hoe is de verhouding tot vrouwelijke/mannelijke docenten?
7. Hoe is het contact tussen de school en de ouders?

De kindcheck

8. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.
9. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?
10. Zijn er opvallende veranderingen in de schoolresultaten?

Volgens de AVG hebben ouders het recht op inzage en correctie in het dossier van hun kind. Daarom dienen gegevens in het dossier zorgvuldig en zo objectief mogelijk te worden beschreven. Persoonlijke werkaantekeningen zijn geen onderdeel van het dossier en niet ter inzage voor ouders. Het is daarom belangrijk zeer zorgvuldig om te gaan met deze werkaantekeningen. Zodra het mogelijk is vernietigt u ze.

Een professionele houding naar de betrokken leerling/gezin

De hoofdtaak van een docent is lesgeven. Daarnaast draagt de docent zorg voor het wel en wee van de leerlingen. Een schoon, veilig en goed schoolklimaat verhoogt het werkplezier van de leerling en de docent.

Helaas kunnen leerlingen soms zelf of in de thuissituatie in een crisis terecht komen. Dit kan zijn door b.v. de alcoholproblematiek van een ouder, de scheiding van de ouders, een ernstig ongeluk van een familielid, geslagen worden of het getuige zijn van huiselijk geweld. Leerlingen rekenen dan op steun vanuit de school.

De begeleidende docent moet daarom waken voor een te grote betrokkenheid. Om goed hulp te kunnen geven is een balans nodig tussen afstand en nabijheid. Genoeg afstand om een stap terug te kunnen doen om te overzien wat er allemaal speelt. Docenten zijn geen professionele hulpverleners. Juist daarom is een zekere professionaliteit vereist om de ondersteuning van de leerling ter hand te nemen. Sleutelbegrippen hierbij zijn: transparantie, erkenning, begrip, durf en kunde.

Met *transparantie* wordt bedoeld dat je een bepaalde mate van openheid hebt. Je denken, voelen en handelen moet met elkaar overeenkomen. Transparantie houdt niet in dat je steeds verantwoording moet afleggen voor je daden. Je moet wel bereid zijn met in achthouding van het recht op privacy, je bedoelingen en interventies toe te lichten.

Erkenning betekent dat je bereid bent de leerling te accepteren zoals die is. Dit betekent ook dat je het antwoord van de leerling op jouw vragen respecteert. Aandachtspunten hierbij zijn:

- luister rustig naar wat het kind te zeggen heeft;
- neem het kind serieus, trek zijn/haar verhaal niet in twijfel;
- steun het kind in het feit dat het zijn/haar geheim verteld heeft.

Bij *begrip* gaat het om het vermogen je in te leven in de gevoelens van de leerling en om zijn gedrag te zien in het licht van zijn omstandigheden. Je voelt gevoelens aan, maar maakt ze niet tot je eigen gevoelens (afstand/nabijheid).

Aandachtspunten:

- versterk het zelfvertrouwen van het kind door het aandacht en vertrouwen te geven en het te prijzen voor positief gedrag en werk;
- bied het kind mogelijkheden zich te blijven uiten: door te praten, te tekenen of te schrijven;
- het kind kan buitensporig gedrag vertonen; wees daarop bedacht en stel ook grenzen; overleg met derden als u daaraan behoefte heeft.

Bij crisisbegeleiding is *durf* nodig om doortastend te handelen. Een leerling in crisis heeft de neiging het contact met de werkelijkheid en zijn omgeving te verliezen. Je moet resoluut het contact aangaan en de leerling actief terugbrengen en houden in het hier en nu. Tijdens een gesprek moet je durven doorvragen. Aandachtspunten hierbij zijn:

- beloof geen absolute geheimhouding, maar beloof wel dat u niets buiten medeweten van het kind om zult doen;
- zeg dat u wilt helpen; u hoeft niet onmiddellijk te weten wat er gebeuren moet;
- wees duidelijk en consequent;
- voorkom een te grote uitzonderingspositie voor het kind;
- ga na of de situatie op school veilig is;
- handhaaf de gang van zaken in de klas, daarmee biedt u het kind stabiliteit.

Je moet de grenzen van je eigen kunnen kennen (*kunde*), weten waartoe je niet in staat bent.

Regelmatig contact en overleg met collega's voor intervisie, consultatie en advies is belangrijk om je handelen te toetsen (= overleg met derden).
In alle stappen van persoonlijke crisis speelt onmacht een cruciale rol. Wanneer je je eigen onmacht kunt en durft te aanvaarden kun je een leerling werkelijk helpen.

Algemene aandachtspunten:

- het contact van de docent met de ouders zal zich voornamelijk blijven richten op het functioneren van de leerling op school;
- wees zorgvuldig met de privacy van kind en ouders;
- als het kind bekend is bij Veilig Thuis en het verandert van school, dan is het van groot belang dat Veilig Thuis hiervan op de hoogte gesteld wordt;
- het belangrijkste is dat het kind zich door u gesteund voelt en het vertrouwen heeft dat er een manier is om te zorgen dat de mishandeling ophoudt.

Daarnaast is het belangrijk dat de schoolleiding een visie heeft op leerlingbegeleiding. Dit dient te zijn vastgelegd in het schoolbeleid en geconcretiseerd in een protocol. Hierbij moet ook zijn opgenomen op welke wijze de docenten hun kennis en inzicht kunnen verdiepen en ondersteuning kunnen krijgen vanuit de schoolleiding.

(bron: bewerking van: evenwicht, crisisbegeleiding van leerlingen)

GESPREK MET DE OUDERS

In het protocol “Vermoeden kindermishandeling voor docenten in het primair onderwijs” komt het gesprek met ouders voor in stap 3, nl. in de uitvoering van het plan van aanpak. Er is dus al het één en ander aan vooraf gegaan. U hebt als docent uw eigen waarnemingen onder woorden gebracht, de feitelijkheden op een rijtje gezet, u hebt overleg gehad in een overleggroep, er is een plan van aanpak opgesteld en nu is aan u de taak om de zorgen die er over dit kind zijn, te delen met de ouders middels een of meerdere gesprekken. In veel gevallen hebt u met het kind besproken dat u met de ouders zal overleggen over wat het kind met u besproken heeft. Wanneer het kind hier moeite mee heeft, kan dit aanleiding zijn om eerst nog wat tijd in te ruimen om nog een paar keer met het kind hierover te praten.

Het doel van een gesprek is om de zorgen over datgene wat er waargenomen is bij het kind, aan gedrag of concrete lichamelijke verschijnselen, met de ouders te delen.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- bespreek wat u ziet bij het kind, bespreek niet uw vermoedens;
- ga er vanuit dat ouders het beste voor hun kinderen willen en dat is ook wat u wilt: daar zit uw gemeenschappelijke noemer.

U hoeft geen schuldvraag aan de orde te stellen; u doet een beroep op de zorg bij de ouders voor hun kind en u bent een belangrijk persoon aan wie ouders hun kind vijf dagen per week toevertrouwen. Dit delen van de zorgen is een proces en vraagt om een procesmatige aanpak.

Stappen in een procesmatige aanpak:

1. Afwegingen voor het gesprek:

- voer je het gesprek met de ouder(s) alleen of samen met de teamleider
- nodig je beide ouders expliciet samen uit: legt u deze keuze voor aan één ouder of laat je dit aan de ouders over.

Ook het kind kan hier een adviserende stem in hebben.

2. Spreek de zorg om het kind uit:

- Ik heb uw kind nu keer/maanden gezien/in de klas. Ik maak me zorgen om een aantal dingen die ik graag met u/jou/jullie zou willen bespreken. Vindt u dit goed?

3. Bespreek de signalen één voor één.

- beschrijf het signaal in concrete verschijnselen/waarneembaar gedrag: “Het is mij opgevallen dat uw kind zich niet wil uitkleden voor de gymles” of “uw kind lijkt geobsedeerd door seks”.... en dan vult u een aantal concrete waarnemingen in.
- vraag of dit signaal herkend wordt: “Is dit u/jullie wel eens opgevallen?Gebeurt dit thuis ook wel eens?”, “Hoe lang is dit al zo?In welke situaties gebeurt dit?”
- vraag of ouders een idee hebben waar dit vandaan komt: “Hebben jullie enig idee waar dit vandaan komt? Wat vinden jullie ervan?”
- spreek indien nodig uw zorg uit over dit signaal: “Ik maak me er toch zorgen over dat uw kind dit doet/heeft.”

4. Ouders delen de zorg

5. Ouders nemen de zorg over

Zorgen delen

U kunt zorgen niet delen met ouders, wanneer het niet de zorgen van beide partijen zijn. Het kan geruime tijd in beslag nemen om zover te komen. Wanneer ouders datgene wat u hebt waargenomen absoluut (nog) niet kunnen waarnemen, is het van het grootste belang om bij dit onderdeel stil te blijven staan en niet naar de volgende stap te gaan. U kunt ouders in zo'n geval bijvoorbeeld vragen om het kind eens een tijdje te observeren en op te letten of ze dan toch het gedrag waarnemen dat u als docent genoemd hebt. In een volgende afspraak kunnen jullie het er dan weer over hebben. Zolang ouders absoluut niet (kunnen) zien/waarnemen wat u zojuist hebt besproken, is delen van de zorg niet aan de orde.

Emoties

In deze stap kunnen emoties een grote rol spelen. Ouders kunnen bv. boos worden; ouders kunnen zich tekort voelen schieten en zich hier schuldig over voelen; ouders kunnen zich schamen over het door u beschreven gedrag van hun kind, bv. wanneer u het masturbatiegedrag hebt beschreven.

Ouders kunnen door hun emoties op heel verschillende manieren reageren/ermee omgaan. Daarom is het altijd verstandig om naar de reactie van de ouders expliciet te vragen, bv. met: "Ik zie/begrijp/kan me voorstellen dat ik u ermee overrompel; ik kan me voorstellen dat het voor u moeilijk is, dat ik hier nu mee gekomen ben; hoe ligt dit voor u?"

Wanneer ouders boos worden, dan is een manier om met deze boosheid/agressie om te gaan bijvoorbeeld het onder woorden brengen van de waargenomen boosheid en het onder woorden brengen van de eigen angst voor hun boosheid: "Ik zie dat u boos bent, en ik vind dat moeilijk, het maakt mij onzeker".

Wanneer je als gespreksdeelnemer emotioneel erbij betrokken bent, wanneer je persoonlijk geraakt bent door wat je gezien en/of gehoord hebt van het kind, is het goed dit aan te geven, om dit onder woorden te brengen, dat het je persoonlijk erg raakt. Zolang de emoties de overhand hebben, is er geen gelegenheid om de ouders de concrete, zakelijke informatie te geven. Laat staan naar een volgende stap te gaan. Pas wanneer de emoties een plaats hebben gekregen, is er gelegenheid om de ouders concrete, zakelijke informatie te geven.

Verduidelijking vragen

Bij iedere stap is het van belang te vragen wat de ouders ervan vinden, of zij het genoemde herkennen. Vraag ook door als iets niet helemaal duidelijk is. "Wat bedoel je daar precies mee? Begrijp ik goed dat je zegt dat...".

Er kunnen dus meerdere gesprekken nodig zijn, voordat u op één lijn zit met de ouders wat betreft het waarnemen van de door u gesignaleerde verschijnselen, gedragingen van hun kind.

Het delen van de zorg en het overnemen van de zorg zijn dan de volgende stappen die de ouders moeten maken. Het is van groot belang het waargenomene ook dan nog over langere tijd te volgen en bij te houden in een logboek, waarin ook de gemaakte afspraken worden genoteerd en bijgehouden. Wanneer u deze stap hebt bereikt, dan zijn de ouders een belangrijke steun in het verder zoeken naar een mogelijke oorzaak van het zorgelijke gedrag van hun kind en kunnen ouders ook heel goed aangeven en meedenken over de verdere hulp die zij denken nodig te hebben.

INFORMATIE BUREAU JEUGDZORG

Wat doet Bureau Jeugdzorg?

Bureau Jeugdzorg Rotterdam. Per 1 januari 2015 is een fors deel van de taken in het vrijwillig kader (toegang) komen te vervallen.

Bureau Jeugdzorg heeft zich ontwikkeld tot gecertificeerde instelling die uitvoering geeft aan de taken voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (JB&JR). Aan deze organisatie wordt de uitvoering van de drang aanpak gekoppeld, een stevige preventieve aanpak die wordt ingezet op het moment dat een traject naar de Raad van de Kinderbescherming volgt.

Werkwijze

Bureau Jeugdzorg werkt samen met ouders en het netwerk van het gezin aan een veilige opvoedsituatie. Bureau Jeugdzorg is er het liefst maar voor even, maar als het nodig is blijven ze langer. Totdat ouders de zorg voor de kinderen weer volledig kunnen overnemen.

De jeugdbeschermers nemen de regie op de hulpverlening in een gezin. Dit noemen we casusregie jeugdbescherming. De jeugdbeschermer ondersteunt het gezin en zorgt voor samenhang in de hulp die het gezin krijgt. Bureau Jeugdzorg heeft de intentie om de situatie thuis te verbeteren en voorkomen dat de problemen erger worden. Waar dat kan zonder het verplichte karakter van een jeugdbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. Belangrijke beslissingen binnen een dwang- en drangkader worden altijd in overleg met andere jeugdbeschermers genomen, daarbij is een gedragswetenschapper betrokken. Een gedragswetenschapper is net als de jeugdbeschermer geregistreerd en verbonden aan een beroepsvereniging.

De jeugdbeschermer maakt zich sterk voor de veiligheid en ontwikkeling van de kinderen. Dit gebeurt samen met het gezin, het sociale netwerk van het gezin en de professionele hulpverlening.

De jeugdbeschermer:

- voert regie over de hulp aan het gezin en daarmee dus aan alle kinderen (ook de kinderen die geen jeugdbeschermingsmaatregel van de kinderrechter hebben).
- maakt duidelijke afspraken en ziet erop toe dat alle betrokkenen zich aan de afspraken houden.
- schakelt als het nodig is passende hulp in, coördineert deze hulp en maakt afspraken over het doel, de aard van de hulp en de terugkoppeling over de resultaten.
- volgt de voortgang van de hulpverlening. Als dat nodig is, stelt de jeugdbeschermer het gezinsplan jeugdbescherming bij, uiteraard in overleg met alle betrokkenen.
- legt het gezinsplan en de voortgang vast in ons cliënt-registratiesysteem.

De jeugdbeschermer kan:

- hulpverleners vragen zich tijdelijk terug te trekken uit een gezin. In de gezinnen waar wij werken is vaak sprake van problemen op allerlei fronten. Het gezin heeft te maken met verschillende hulpverleners, met eigen doelen en aanpakken. Om de drukte rondom een gezin te verminderen, is het soms beter het aantal hulpverleners dat in een gezin actief is (tijdelijk) te verminderen.
- de hulpverlening intensiveren. Als de jeugdbeschermer van mening is dat er meer of andere hulp nodig is, dan regelt de jeugdbeschermer deze hulp. De jeugdbeschermer gaat hierover in gesprek met het gezin en probeert het gezin hiervoor te motiveren. Als het gezin deze hulp niet ziet zitten, moet de jeugdbeschermer op basis van een risicotaxatie besluiten of er voldoende veiligheid is om van deze hulp af te zien, of dat er ingegrepen moet worden. Het kan betekenen dat er dwanghulpverlening moet komen.

INFORMATIE VEILIG THUIS

Wat doet Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond?

Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond is er voor advies, voor het aannemen en beoordelen van meldingen, voor het zelf plegen van interventies, het doen van onderzoek en/of zorgen dat er hulpverlening wordt ingezet rond huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Veilig Thuis is er voor iedereen in de regio Rotterdam Rijnmond: voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. Veilig Thuis heeft een team van deskundige procesregisseurs, gedragswetenschappers en vertrouwensartsen, waar u zorgen over uzelf, een kind, een gezin of partner, aan kunt voorleggen.

Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond is er niet alleen voor burgers, maar ook voor professionals. Van intern begeleiders op scholen tot (huis)artsen en medewerkers van een wijkteam.

Wilt u advies of wilt u overleggen alvorens het doen van een melding, neem dan telefonisch contact op met Veilig Thuis. Veilig Thuis is 24/7 bereikbaar op het gratis telefoonnummer 0800-2000.

Wat kan Veilig Thuis voor mij als professional betekenen?

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Iedereen die te maken heeft met een vermoeden hiervan, kan contact opnemen met Veilig Thuis voor advies en ondersteuning of het doen van een melding. Veilig Thuis kan interventies plegen, onderzoek doen en/of zorgen dat hulpverlening wordt ingezet rond het huiselijk geweld en de kindermishandeling. Er wordt samengewerkt met professionals uit het lokale veld, bijvoorbeeld de wijkteams, om de veiligheid te borgen en de benodigde hulpverlening te organiseren.

Meldcode

Professionals zoals huisartsen, leerkrachten of medewerkers van jeugdinstituten zijn verplicht om de meldcode te gebruiken. De meldcode geldt voor de volgende sectoren: de gezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie. De verplichting geldt niet voor vrijwilligersorganisaties. Uiteraard kunnen ook professionals die niet onder de meldcode vallen bij Veilig Thuis terecht voor advies of het doen van een melding.

De meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling helpt u als professional om goed te kunnen reageren bij signalen hiervan. Op het moment dat u een vermoeden heeft van huiselijk geweld en/of kindermishandeling treedt de meldcode in werking. De meldcode helpt u zorgvuldige afwegingen te maken over de te zetten stappen.

5 stappen van de meldcode

1. Breng de signalen in kaart en leg ze feitelijk vast
2. Overleg met uw collega's en raadpleeg eventueel Veilig Thuis
3. Ga in gesprek met de betrokkenen
4. Maak een afweging van de mate van geweld. Bepaal de aard en de ernst van de situatie. Besluiten: hulp organiseren of melden bij Veilig Thuis
5. Hulp organiseren of melden

Meldformulier

Melden kan ook via het meldformulier (zie bijlage 7) Via dit formulier kunt u als professional vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling kenbaar maken bij Veilig Thuis. Het is van belang dat u het formulier zo volledig mogelijk invult, zodat er een goede inschatting gemaakt kan worden met betrekking tot wat er nodig is in een situatie.

Veilig Thuis biedt, waar mogelijk, zoveel mogelijk openheid aan de betrokken over wie de zorgen heeft gemeld en welke zorgen er zijn gemeld. Alle informatie op het meldformulier is open en ter inzage voor betrokkenen (van 12 jaar en ouder). Om die reden vragen wij u om uw zorgen met betrokkenen te bespreken en hen te informeren dat u een melding gaat doen. Het kan zijn dat u relevante informatie heeft, maar dat u twijfelt of deze kan worden ingezien door degene die de melding betreft. In dat geval kunt u altijd eerst telefonisch met ons overleggen. Uw gegevens behandelen we vertrouwelijk. Nadat u het meldformulier heeft ingevuld ontvangt u geen ontvangstbevestiging via de mail. Dit doen we om uw veiligheid te beschermen.

Belangrijk: bij een acuut onveilige situatie vragen wij u altijd om direct telefonisch contact op te nemen met Veilig Thuis op telefoonnummer 0800-2000.

MELDFORMULIER VEILIG THUIS ROTTERDAM RIJNMOND

1. Melddatum

Datum melding verstuurd naar Veilig Thuis	Klik hier als u een datum wilt invoeren.
---	--

2. Gegevens melder

Naam organisatie	
Naam melder	
Adres	
Telefoonnummer	
E-mail adres	
Relatie tot gezin/functie	

3. Van welke mishandeling is er sprake

☐	Huiselijk geweld tussen (ex-)partners, er wonen geen minderjarige kinderen in het gezin	> Ga naar 4
☐	Huiselijk geweld door een andere volwassene, er wonen geen minderjarige kinderen in het gezin	> Ga naar 4
☐	Ouderenmishandeling (65+)	> Ga naar 4
☐	Kindermishandeling/Huiselijk geweld en er wonen minderjarige kinderen in het gezin	> Ga naar 5

4. Gegevens slachtoffer en pleger

Naam slachtoffer	
Geboortedatum	
Geboorteplaats	
Adres	
Telefoonnummer	

Naam pleger	
Geboortedatum	
Geboorteplaats	
Adres	
Telefoonnummer	
Relatie tussen slachtoffer en pleger	

Aard van de mishandeling	☐ Fysiek ☐ Psychisch ☐ Seksueel ☐ Stalking ☐ Bedreiging ☐ Verwaarlozing ☐ Vernieling ☐ Ontvoering ☐ Overig
Is er sprake van politiecontacten	☐ Ja: data ☐ Nee ☐ Onbekend
Ga naar 6	

5. Gegevens gezin

Naam gemelde kind	
Geboortedatum	
Geboorteplaats	
Adres	
Naam school	
Is er sprake van specifieke problematiek bij het gemelde kind, bijvoorbeeld een verstandelijke beperking, psychische problematiek, schoolverzuim, prematuriteit enz.	☐ Ja, namelijk: ☐ Nee ☐ Onbekend

Laat het gemelde kind zorgelijk gedrag zien	☐	Ja, namelijk:
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Naam ander (gemeld) kind gezin Geboortedatum Geboorteplaats Adres Naam school	☐	idem aan adres gemelde kind
---	--------------------------	-----------------------------

Naam ander (gemeld) kind gezin Geboortedatum Geboorteplaats Adres Naam school	☐	idem aan adres gemelde kind
---	--------------------------	-----------------------------

Naam ander (gemeld) kind gezin Geboortedatum Geboorteplaats Adres Naam school	☐	idem aan adres gemelde kind
---	--------------------------	-----------------------------

(indien nodig tabel voor meerdere kinderen kopiëren en plakken)

Is er sprake van zorggedrag of specifieke problematiek bij de andere (gemelde) kind(eren)	☐	Ja, namelijk
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Naam moeder Adres Geboortedatum Geboorteplaats Telefoonnummer	☐	idem aan adres gemelde kind
---	--------------------------	-----------------------------

Is er sprake van problematiek bij moeder, bijvoorbeeld een verstandelijke beperking, psychische problematiek, een belast verleden enz.	☐	Ja, namelijk:
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Naam vader Adres Geboortedatum Geboorteplaats Telefoonnummer	☐	idem aan adres gemelde kind
--	--------------------------	-----------------------------

Is er sprake van problematiek bij vader, bijvoorbeeld een verstandelijke beperking, psychische problematiek, een belast verleden enz.	☐	Ja, namelijk:
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Naam huisarts gezin Adres Telefoonnummer		
--	--	--

Wonen er andere personen op het adres van het gemelde kind / slachtoffer	☐	Ja, namelijk:
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Wat is de culturele achtergrond van het gezin		
---	--	--

Zijn ouders getrouwd (geweest)	☐	Ja, datum
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Zijn ouders officieel gescheiden	☐	Ja, datum
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Wie heeft/hebben het gezag over het gemelde kind	☐	moeder
	☐	vader
	☐	anders, namelijk voogdij

Is er sprake geweest van ingrijpende gebeurtenissen voor het gezin in het afgelopen jaar, bijvoorbeeld een scheiding, schulden, overlijden, relatieproblematiek, huiselijk geweld, verhuizing enz.	☐	ja, namelijk:
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Ga naar 6

6. Zorgen

Geef een beschrijving van de huidige zorgen?	
Hoe lang bestaan de zorgen al?	
Is de situatie levensbedreigend?	
Wat is de aanleiding om nu te melden?	
Wat verwacht u van Veilig Thuis?	

7. Hulpverlening

Is er hulpverlening recent actief geweest in het gezin?	☐	Ja, namelijk
	☐	Datum:
	☐	Nee
	☐	Onbekend
Is er andere hulpverlening actief geweest in het gezin?	☐	Ja, namelijk
	☐	Datum:
	☐	Nee
	☐	Onbekend
Is er nu nog hulpverlening actief in het gezin?	☐	Ja, namelijk
	☐	Datum:
	☐	Nee
	☐	Onbekend

Wat is de reden dat de hupverlening niet toereikend is?	
---	--

Ervaren betrokkenen zelf de zorgen ook als een probleem	
---	--

Staan betrokkenen open voor vrijwillige hulpverlening ?	☐	Ja
	☐	Nee
	☐	Onbekend
Werken betrokkenen mee aan de hulpverlening?	☐	Ja, dat blijkt uit:
	☐	Nee
	☐	Onbekend
Is er ondersteuning vanuit het sociale netwerk aanwezig?	☐	Ja, te weten:
	☐	Nee
	☐	Onbekend

8. Alvorens u overgaat tot melden dient de melding, conform meldcode, besproken te zijn met betrokkenen, tenzij dit een onveilige of gevaarlijke situatie oplevert voor u of voor betrokkenen

Reactie van betrokkenen	
-------------------------	--

De melding is niet/deels besproken omdat	
--	--

Het formulier kan verzonden worden naar:

info@veiligthuisrr.nl

Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond - Paul Krugerstraat 181, 3072 GJ Rotterdam

T 010-412 81 10 / T 0800 2000 - (alleen mailen via een beveiligde verbinding i.v.m. privacy gevoelige informatie)